

RADYO, TELEVİZYON VE SİNEMA BÖLÜMLERİNDE SİNEMAYLA İLGİLİ VERİLEN DERS İÇERİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI

*Dr. Öğr. Üyesi Beyler YETKİNER**

Özet

Türkiye’de İletişim fakültelerinin Radyo Televizyon ve Sinema (RTS) bölümlerinde okutulan derslerin niteliği ve amacı, sinema sektöründe çalışmayı düşünen öğrencilerin iş hayatına atılmaları noktasında önemlidir. Makalede, “ilgili bölümde verilen derslerin ağırlıklı olarak teorik eğitime mi yoksa uygulamalı eğitime mi?” Dayanmaktadır, sorusuna cevap bulmaya çalışılmaktadır. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezinin (ÖSYM) resmi internet adresinde yayınladığı 2015-2016 kontenjanlar kılavuzu dikkate alınarak, devlet üniversitelerine bağlı iletişim fakültelerinin Radyo, Televizyon ve Sinema bölümlerinin sekiz dönem boyunca sinemaya dair verilen dersler, sinema eğitimi bağlamında nicel veriler ışığında incelenmiştir.

Dersler, Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) ekonomik gelişmişliklerine göre belirlediği 12 bölgede kurulu iletişim fakülteleri göz önüne alınarak incelenmiştir. Yapılan çalışma sonucunda, RTS bölümünden mezun olacak bir öğrencinin eğitimsel anlamda hangi alanlardan daha fazla ders aldığı ve RTS ile ilgili derslerin dağılımının bir haritasının çıkartılıp eksik kalan yönlerinin tartışılması hedeflenmiştir. Nicel veri analizinin uygulandığı çalışmada, sinema derslerinin teknolojik ve sayısal olarak yetersiz kaldığı, sinema derslerine daha fazla yer verilmesi ve yeni teknolojilerle uyumlu hale getirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Radyo Televizyon ve Sinema, İletişim Fakülteleri, Eğitim, Müfredat

EXAMINATION OF CONTENT OF CINEMA COURSES GIVEN IN RADIO, TELEVISION AND CINEMA DEPARTMENTS

Abstract

The attributes and objectives of classes given in the Radio-Television and Film Departments of Faculty of Communications are important for students who aim to work and start a career in the film sector in Turkey. This study aims to evaluate the courses given at the departments from an employment focused point of view, in particular to find out whether they were theoretically or practically oriented. The 4-year curriculums of Radio-Television and Film departments of faculty of Communications in State Universities have been obtained for study from the 2015-2016 Study Quotas Manual published at the official website of The Center for Student Selection and Placement.

The faculty of Communications have been chosen according the classification of the TÜİK (Statistical Agency of Turkey) that classified 12 regions according developmental criteria. The discussion was aimed to establish a map of the courses that a student appears to elect and so to find out the implications of the choices, particularly in view of potential professional deficiencies. A quantitative evaluation resulted in the view that film courses were technologically deficient and giving more room for cinema lessons and thus should restructured and updated in accordance with new technologies.

Keywords: Radio, Television and Cinema, Communication Faculties, Education, Curriculum

Giriş

Teknolojinin gelişmesi, birçok alanda olduğu gibi iletişim ve sinema sektöründe de yeniliklerin uygulanmasını beraberinde getirmektedir. Özellikle 3D bilgisayar ortamında çekilen filmler, bilgisayar destekli dijital kurgu, photoshop gibi programlar, dijital kamera ve fotoğraf makinalarının özelliklerinin değişmesi verilen/verilecek eğitimi de etkilemektedir. Öğrencileri bu alanda eğitmek ve değişen bu teknolojilere öğrencilerin uyum sağlaması kuşkusuz iyi bir eğitimle gerçekleşmektedir. İletişim ve sinema eğitimi kapsamında verilen dersler, ders bazında kapsamlı bir şekilde çalışmada incelenmektedir. Bu kapsamda yeni açılan

* İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon ve Sinema, beyler.yetkiner@inonu.edu.tr

iletişim fakültelerinin RTS bölümlerinde derslerle ilgili çalışma yapılmış ve bu bölümde var olan derslerin haritası çıkarılmıştır.

Türkiye’de yeni kurulan üniversitelerle birlikte her ilde üniversiteler açılmaya başlandı. Bununla beraber çeşitli tartışmalar gerek siyasi alanda gerek eğitim çevresinde yaşanmış ve bununla ilgili çalışmalar da yayınlanmıştır. Üniversitelerin sayısındaki artış fakültelerin ve bölümlerin artmasını beraberinde getirmiştir. Bu artışla birlikte kimi zaman öğretim üyelerinin yetersizliği de tartışılmaktadır¹. Bu yetersizlik yeni kurulan fakülte/bölümler için bir sorun oluşturmaktadır. Yetersizliklerden etkilenen fakültelerden biri de iletişim fakülteleridir. İletişim fakültelerinin sayısındaki artış iletişim fakültelerinde eğitim gören öğrencilerin ve üniversite mezunu insanların sayısında da artış sağlamaktadır. Bu artış öğrencilerin yetiştirilmesini de etkilemektedir².

İletişim fakültelerinde verilen eğitimin medya endüstrisi ve medya sektörüyle yakından ilişkisi bulunmaktadır. İletişim fakültelerinde müfredat kapsamında verilen sinema dersleri, öğrencilerin mezuniyetleri sonrasında eğitimin yeterliliğini ortaya koyabilmekte midir sorusu önemlidir. İletişim fakültelerinde yer alan Radyo Televizyon ve Sinema (RTS) bölümlerinin ders içerikleri ve ağırlıklı olarak sinema derslerine müfredatlar aracılığıyla gösterilen önem, öğrencilerin iş hayatına donanımlı hazırlanmasına yardımcı olacaktır. Fakültelerde, medya sektörüne yönelik uygulamalı ve teorik derslerin ağırlıklı olarak verilmesi, iş hayatına başlayacak mezun öğrencilerin bu alanda deneyim kazanmasını sağlamaktadır.

Günümüzde RTS bölümünün birçok üniversitede kurulmasına ve insan kaynaklarının olumlu biçimde kullanılmasına rağmen sinema eğitimi almış olmanın medya sektöründe çalışma koşullarının düzenlenmesinde belirleyici olamamaktadır. Eğitim gören iletişimciler medyanın tekelleşmesiyle sermaye/medya/teknoloji ilişkileri içinde kendi alanlarında çalışabilme şanslarını kaybetmektedir ve çoğu zaman bu yapıların mağduru olmaktadır (Altun, 2012: 62). Medya sahipliği, medyada tekelleşme ve toplumsal ilişkiler göz önüne alındığında, öğrenciler bu durumdan olumlu/olumsuz etkilenmektedir.

İletişim fakültelerinden mezun öğrenciler kendi alanlarıyla ilgili çalışmaya başladıklarında derslerde uygulama alanı bulamadıkları için sektörde zorluklarla karşılaşmaktadırlar. İletişim mezunları, medya sektöründe çalışmaya başladıklarında birtakım sıkıntılarla yüzleştikleri bilimsel çalışmalarla gözlemlenmiştir ve bu sorun bilim insanları tarafından incelenmeye değer bulunmuştur³. Sektörle eğitim kurumları arasında bir birlikteliğin oluşturulması ve tartışılması öğrenciler açısından gerekli bir ihtiyaç gibi durmaktadır.

¹ Selcen Altınsoy (2011) çalışmasında yeni kurulan üniversiteler bağlamında yükseköğrenim kurumlarının kalitesini ve geleceğini tartışmıştır. Daha ayrıntılı bilgi için (bkz. Altınsoy, Selcen. "Yeni Devlet Üniversitelerinin Gelişimi: Sorunlar ve Politika Önerileri." *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 1.2 (2011).) Yine bazı gazetelerde yeni açılan üniversitelerin seçim amacıyla kullanıldığı o dönemler haberleştirilmiştir. Bkz. <https://www.birgun.net/haber-detay/universitesi-olmayan-10-il-kaldi-33818.html>

² Üniversitelerden mezun üç öğrenciden birinin işsiz olduğu anlaşılmaktadır (bkz. <https://www.dunya.com/kose-yazisi/universite-bitirmis-her-uc-gencten-biri-issiz/378573>).

³ (Daha ayrıntılı bilgi için: Bkz VAROL, Asaf ve ALEMDAR, Korkmaz (2007). "İletişim Fakültelerine Öğrenci Yerleştirmede Karşılaşılan Çelişkiler ve Çözüm Önerileri", *İletişim, Kuram ve Araştırma Dergisi*, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi, Sayı 24, Kış-Bahar, 1-12.; ATABEK, G. Ş. ve ATABEK, Ü. (2014). *İletişim Eğitiminde Farklı Perspektifler: Öğrenciler, Akademisyenler ve Meslek Mensuplarının İletişim Eğitimi Hakkındaki Tutumları*. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı 38, 148-163).

Özellikle teknolojik gelişmelerin hızlandığı ve neredeyse dijital ortamda filmlerin çekildiği düşünüldüğünde, sinema öğrencilerinin fakültelerde aldıkları eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır.⁴ Teknoloji durmaksızın gelişen bir alan olarak şüphesiz sinema eğitimi, öğrencileri ve film sektörünü de etkilemektedir. Yetenek gerektiren sinema yönetmenliği ve sinema sanatının tüm aşamalarında çalışan emekçilerin alanla ilgili iyi eğitim almış olması yapılacak işlere nitelik katacaktır. Bu değerlendirme göz önüne alındığında sinema sanatıyla ilgili ders nitelikleri ve içerikleri yeteneklerin geliştirilmesi açısından önemli olmaktadır. Böylece fakültelerde sinemayla ilgili verilen derslerin sayısal bir oranını ortaya koymak sinema alanında verilen/verilecek derslerin anlaşılması için önemli bir verinin elde edileceğine inanılmaktadır. Bu kapsamda makalede ders içerikleri, bilimsel araştırma yöntemlerinden olan içerik analizi yöntemi kullanılmış olup önemli durumların betimlenmesine yarayan tarama modeli kullanılmıştır.

Makalede İletişim fakültelerindeki Radyo, Televizyon ve Sinema müfredatlarının sinemaya yönelik genel yapısının tartışılması amaçlanmaktadır. Çalışmada 2015-2016 üniversite yerleştirme kılavuzu dikkate alınarak öncelikle devlet üniversitelerinin fakültelerinde bulunan RTS bölümleri tek tek belirlenmiş olup üniversitelerin ders programına bakılmış sonrasında verilen dersler listelenmiştir. Çalışmada derslerin listelenmesinde yöntem olarak Nesrin Canpolat'ın "*Türkiye'de Halkla İlişkiler Eğitimi: Halkla İlişkiler Ders Programının Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma*", Ruhdan Uzun'un (2007) "*İstihdam Sorunu Bağlamında Türkiye'de İletişim Eğitimi ve Öğrenci Yerleştirme*", Mustafa Şeker ve Tülay Şeker'in (2011) "*İletişim Eğitiminde Temel Sorunlar ve Açmazlar*" çalışmalarının yöntem ve içeriklerinden yararlanılmıştır. Örnek alınan yukardaki çalışmalar dışında iletişim fakültelerinin ders programlarına yönelik model olarak önerilen kimi çalışmaların da varlığından söz edilebilir⁵. Bu çalışmada iletişim fakültelerinin tüm bölümleri için örnek model uygulanmasını önerilmektedir (Güz, Yanık ve Yeğen, 2017).

İletişim fakültelerinin Halkla ilişkiler, Gazetecilik gibi ders programlarını inceleyen bilimsel çalışmalara rastlanmış ama doğrudan RTS bölümünde bulunan derslerin içeriğini inceleyen bir çalışmanın bulunmaması makalenin bu konuda çalışılmasında etkili olmuştur. Çalışmada öncelikle iletişim fakültelerinin kurulması ve eğitimleri ardından da sinema eğitimiyle ders içerikleri incelenmiştir.

1. İletişim Fakültelerinin Kurulması ve Eğitimi

İletişim eğitiminin Türkiye'deki tarihi 1960'lara dayanmaktadır. Başta gazetecilik eğitimi verilirken, yeni teknolojilerin hayatımıza girmesiyle birlikte halkla ilişkiler, radyo televizyon ve güncel iletişim alanlarında yükseköğretim düzeyinde iletişim eğitimi verilmeye başlanmıştır. (Atabek ve Atabek, 2014: 51). İletişim eğitimine ilk olarak İstanbul Üniversitesi (İ.Ü) İktisat Fakültesinde daha sonraları ise Ankara Üniversitesi (A.Ü) Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın Yayın Yüksek Okulu'nda ve sonraki yıllarda da Eskişehir Anadolu Üniversitesi (A.Ü) bünyesinde başlanmıştır. İlerleyen tarihlerde iletişim fakülteleri mesleğe ve iletişim alanındaki farklı sektörlerle yönelik uygulamalı ve teorik derslerin verildiği eğitim kurumlarına dönüşmüştür (Arslan, 2015: 40). 1950 yılında gazetecilik enstitüsünün kurulması, 1965 yılında da basın yüksekokulunun açılması, Türkiye'de gazetecilik/iletişim eğitime yön vermiştir

⁴ Avatar ve Yüzüklerin Efendisi gibi filmler veya Game of Thrones gibi diziler buna verilebilecek örneklerdendir.

⁵ (bkz; Güz, N., Yanık, H., & Yeğen, C. (2017). İletişim fakülteleri eğitim sistemine yönelik yeni bir yaklaşım, International Journal of Social Sciences and Education Research, 3(5), 1546-1560)

(Tokgöz, 2006: 2). 1982 yılında Gazetecilik ve Halkla İlişkiler yüksekokulları YÖK yasasıyla basın-yayın adını alarak en son 1992 yılında Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanunda yapılan değişiklikle, “İletişim Fakültesi“ olarak değiştirilmiştir (Atabek ve Atabek, 2014: 151). YÖK’ün 3837 sayılı yasasıyla basın- yayın yüksekokulları iletişim fakültesine dönüştürülmüş ve bu değişiklik iletişim fakültelerinin sayısının artmasını beraberinde getirmiştir.

1992’de çıkarılan 3837 sayılı yasa ile aynı yıl Konya’da Selçuk Üniversitesi’ne bağlı İletişim Fakültesi ile Eskişehir’de Anadolu Üniversitesi’ne bağlı İletişim Bilimleri Fakültesi kurulmuştur. Böylece, iletişim fakültelerinin sayısı 7’ye yükselmiş oldu. İletişim fakültesi isimlerini alan Basın-Yayın Yüksek Okulları, çok sayıda öğrenciye sahip olmuştur (Tokgöz, 2006: 3). İletişim fakülteleri bu gelişmelerle birlikte artan öğrenci sayısı karşısında amaçları ve eğitimin niteliği konusunda sorgulamalar yapmaya başlamışlardır (Varol ve Alemdar, 2007: 2). Şeker ve Şeker’e göre (2012: 99), öğrenci sayısı, iletişim eğitimi veren okulların artması ve öğrenci kontenjanlarındaki hızlı artış birbiriyle bağlantılı yeni sorunlar doğurmaktadır. Bu sorunların başında iletişim fakültelerine kabul edilen öğrencilerin aslında bu eğitime uygun nitelikte olmayışı olarak düşünen yazarlar, sayısı 40’a ulaşan iletişim fakültelerine 8000’den fazla öğrencinin alındığını söylemektedirler. Fakültelerin artması akademik kadrolarda da sıkıntıların yaşanmasına neden olmaktadır.

Tokgöz’e göre (2006: 4-8) “Ankara, İstanbul, Marmara, Ege, Gazi, Anadolu, Galatasaray ve Kocaeli Üniversiteleri iletişim fakültelerinde akademik kadro yeterli ölçüde bulunmakla birlikte, genelde aynı illerdeki – İstanbul, Ankara, İzmir illeri kastedilmektedir-vakıf üniversitelerinde akademik kadro doldurulamamaktadır. Yazara göre diğer illerde bulunan iletişim fakültelerinde akademik kadro sayıca az veya yok denecek düzeydedir.” Tokgöz’ün yaptığı değerlendirmenin hem iletişim fakültelerinin sayısının az oluşu bir dönemde hem de bugün için sayıları hızla artan fakültelerin kalitesindeki değişim düşünüldüğünde bu konunun başlı başına incelenmesi değerlendirilmelidir. Mevzu başka bir çalışma alanına girmekle birlikte incelenmesi gereken bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tokgöz’un (2006: 8) yukarıda ifade ettiği gibi iletişim fakültelerinin sayısının artması müfredatı ve eğitimin kalitesini etkilemektedir. Yazar, özellikle Radyo Televizyon ve Sinema Bölümlerinde uygulama alanlarının fazla ön plana çıkmadığını ve bu uygulayıcıların gazeteci, radyocu, televizyoncu, sinemacı ve fotoğrafçı olduğunu savunmaktadır.

Fakültelerin çoğalması hem öğrenci sayısında artışın olmasına neden olmakta hem de yetişmiş öğretim üyesi ve görevlisine olan ihtiyacı ortaya çıkarmaktadır. Çelik (2012: 61), sayıları, hızla artan fakültelerin niteliklerinin araştırılması gerektiğini ve öğreticilerin yetersiz kaldığını söylemektedir. İletişim fakültelerinin sayılarının hızla artması yeteri kadar eğitimcinin olmaması verilen eğitimin kalitesini tartışılır hale getirmektedir. Bu yetersizliklerin incelendiği araştırmaların yanında eğitim ve eğitim kalitesiyle ilişkili öğrencilere yönelik kimi çalışmalar da yapılmıştır (Arslan, 2015; Varol ve Alemdar, 2007; Dağtaş, 2011; Uzun, 2007). Bu tarz çalışmalara bakıldığında iletişim konusunda uzman olan akademisyenler arasında eğitimin niteliği tartışılan konuların başında gelmektedir. Söz konusu çalışmalar incelendiğinde, yapılan yorumlardan verilen eğitimin sonucunda neyin elde edileceği tartışılmaktadır.

İletişim fakültelerindeki bu gelişmeler ve artan öğrenci sayısı karşısında eğitimin niteliği ve amaçları konusunda sorgulamalar yapılmaya başlanmıştır (Varol ve Alemdar, 2007: 2).

Üniversite eğitiminin salt bir meslek eğitimi olmadığı, öğrencinin bir entelektüel olarak toplumsal rolünün de önemsenmesi gerektiği görüşü uzun yıllardan beri tartışılmaktadır (Atabek ve Atabek, 2014: 149). Dağtaş (2012: 145), iletişimin disiplinler arası bir alan olduğunu ve verilecek eğitimin buna uygun olması gerektiği üzerinde durmaktadır. Yazar, verilen eğitimin disiplinler arası olmadığını vurgulayarak “*İletişim eğitimi hem amatör hem de profesyonel ruha sahip entelektüeller yetiştirmek üzere düzenlenmelidir*” yorumunu yapmaktadır.

Kimi fakültelerde uygulamalı derslere ağırlık verilmekte ve derslerin bir kısmı sektörden yetişen uzmanlarca anlatılmaktadır. Gezi ve staj gibi etkinliklerle öğrenciler sektöre hazırlanmaktadır. Bazı fakülte ve akademisyenler ise müfredatlarını kuramsal eğitimden yana koyup öğrencileri iş hayatlarına hazırlamaktadır (Şeker ve Şeker, 2012:100). İletişim uzmanlarının tartışmalarından öğrencilerin hem uygulamaya yönelik hem de teorik alanda eğitim görmeleri gerektiği sonucu çıkmaktadır.

Tüm bunlar göz önüne alındığında teorik ve pratik anlamda iletişimin birçok alanla ilişkisinin olduğu söylenebilir. Öztürk (2012: 146), iletişim eğitiminin kültür, insan, iktisat, ideoloji, teknik, teknoloji, anlam, içerik, estetik, medya sembol, gösterge, manipülasyon, alımlama ve propaganda gibi pek çok alanı içinde barındırdığını söylemektedir. Endüstrinin genişleyerek büyümesi, iletişim alanının dinamik bir sektör haline gelmesi gibi durumlar, iletişimi sürekli beceri gerektiren bir meslek haline getirmektedir (Uzun, 2007:118). İletişim fakültelerinde ve bölümlerinde önemli noktalardan biri bilgi birikiminin pratikte nasıl aktarılacağı ve sinema eğitiminin nasıl uygulanacağıdır. İletişim fakültelerinin kurulma ve eğitim süreçlerinden sonra sinema eğitimine bakmak, konunun anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

2. Sinema ve Sinema Eğitimi

Sinema eğitiminin her fakültede benzer bir müfredatının olduğunu söylemek ne kadar gerçek dışıysa bir programa bağlı olduğunu iddia etmek de o derece yanlış olur. Olayı bu açıdan yorumlayınca verilecek sinema eğitiminin önemli olduğu ifade edilebilir. İletişim fakültesi öğrencilerinin birçoğunun mezun olduktan sonra iş bulamadığı ve sektör dışı işlerle uğraştığı ya da piyasanın ucuz iş gücünü karşıladığı görülmektedir⁶. İletişim fakültesine yeni başlayan öğrenciler ilerde kendini bir yönetmen ya da ünlü bir köşe yazarı olarak görebilmektedir. Öğrencilerin toplumsal yaşamda edindikleri deneyimler ve hayal edilenler öğrencileri endişelendirmektedir. Altun (2012), çalışmasının tamamında iletişim fakültesi öğrencilerinin iş hayatına atıldıklarında beklentileriyle, yaşananlar arasında farklılıklar olduğunu ortaya koymaktadır. İletişim mezunlarının iş yerindeki ilk günlerinde canlı yayın sonrasında, stüdyonun düzenlenmesi ve kameraların çekim sonrası yerlerine taşınması esnasında kişilerin verilen görevi reddettiği ve ‘ben işçilik yapmak için okul okumadım’ dediğini aktarmıştır (benzer bir araştırma için bk. Çelik (2012).

Hunt (2012: 10), sinemaya yeni başlayanlar için sinemanın önemini kavranmasını diğer sanatların bilinmesine bağlamaktadır. En iyi yönetmenler ister örgün bir eğitim alsın ister alaylı olsun daima sanatların yöntemi üzerine çalışandır diyen yazar, sinemaya yeni başlayan öğrencilerin en büyük hatalarının sinema konusunda çalışmanın gereksizliğini vurguladıklarını,

⁶ İletişim fakültelerinden mezun öğrencilerin yaşadıkları deneyimler ve sıkıntılarla ilgili yapılmış kimi çalışmaları bulunmaktadır (bkz. Uzun: 2007, Çelik: 2012, Dağtaş: 2011, Arık ve Bayram: 2011, Şeker ve Şeker: 2011, Atabek ve Atabek: 2014, Çelik: 2012).

kendilerini doğuştan sanatçı sanıp yetenekleriyle başarıya ulaşacaklarına inandıklarını ve eğitilmenin gereksizliğini öne çıkardıklarını söylemektedir.

Bir sanatçı içinden çıktığı toplumun düşünsel ve ruhsal yapısını ne derece bilirse, toplumu eserlerine yansıtması da o derecede isabetli olur. Sanatçı hissettiklerini sanat ürününe yansıtırken, toplumun bazı kesimleri tarafından anlaşılacağını düşünmektedir (Adanır, 2003: 16-17). Yaşanmışlıklar insan zihninde bir düşüncenin meydana çıkmasını sağlamaktadır. Bu yaşanmışlıkların içinde aile, toplumsal aidiyetler, kültürel birikimler ve bunların en önemlilerinden birini oluşturan eğitim hayatı yer almaktadır. Söz konusu sinema eğitiminin sosyal ve kültürel olmak üzere birçok boyutu bulunmaktadır. Yönetmen olmak ya da iyi bir film şirketinde çalışmak için çok boyutlu bir eğitimden geçmek gerekmektedir.

Gerek sinemanın ilk döneminde gerekse günümüzde sinema diğer sanat dallarıyla sürekli ilişki halindedir. Sinemanın ilk dönemlerinde tiyatrocuların sinemaya neredeyse egemen oldukları ve edebiyat eserlerinin sinemaya uyarlandığı bunun göstergelerindedir. Ünlü yönetmen Akira Kurosawa (1994: 232), sinemanın başta görsel olmak üzere birçok sanat dalıyla ilişkisinin bulunduğunu söylemektedir. Yönetmen, sinemanın tiyatroya yakınlık gösterdiğini söylerken aynı zamanda sinemanın felsefi yönünü de vurgulamaktadır. “*Sinemanın, resim ve heykel sanatına yakınlık göstermesinin yanında müziksiz⁷ bir sinema da düşünülemez. Sinemaya özgü bir güzellik bulunmaktadır. Sinemayı oluşturan unsurlar ayrı ayrı bir bütün olarak düşünülmelidir*” (Kurosawa 1994: 232-233). Sinema, çoğunlukla diğer sanat formlarından biçimlendirilmiştir. Film kendinden önce ortaya konan sanatlardan köklü şekilde etkilenmektedir. Örneğin müzikal kodlar sinemada kullanılabilir. Anlatıya ve resme ait birçok kod filmlerin içinde barındırılmaktadır. Anlatısal, müzikal, çevresel, resimsel ve dramatik sanatlarda yaygın kullanılan kodların tümünü sinemaya nakledebilmektedir (Monaco, 2000: 66). Sinema farklı olguların bir araya gelmesiyle meydana gelen bir sanattır. Yukarıda da anlatıldığı gibi sinema kurgu, kamera hareketleri, müzik, estetik vb. unsurlardan oluşmaktadır. Bu yönüyle sinema insanları duygusal ve psikolojik olarak etkilemektedir.

Sinemanın etkileme gücü çok yönlülüğünden kaynaklanmaktadır. Sinema açısından sanatsal alana giren her durum bir enformasyon üretmekte ve bir anlam taşımaktadır. Sinema kendi dönemi içinde sanatın, kültürün ve ideolojinin birleşiminin bir parçasıdır (Lotman, 1999: 69-71). Sinemanın sosyolojiyle, kültür ve politikayla ilişkisi incelenmeye başlandığında, filmin sanatsal özelliklere sahip olması ve toplumun bazı özelliklerini içinde barındırması gerekmektedir (Kıraç, 2012: 52). Sinemanın toplumsal olaylarla olan ilgisinin yanında bir de sinemanın kendi içinden gelen özellikleri bulunmaktadır. Felsefe, politika ve sanat bilenebilir ama bunun yanında kameranın nasıl yerleştirileceğinin, kurgunun nasıl yapılacağına, oyuncunun bakış yönünün ne olması gerektiğinin de bilinmesi gerekmektedir.

Mascelli (2007) “*Sinemanın 5 Temel Ögesi*” kitabında sinema bileşenlerini ayrıntılı açıklamaktadır. Bir sinema filminin başarılı olabilmesi için farklı çekim tipleri, tahmin edilemeyecek şekilde yeni bakış açıları denenerek seyirciye sunulmalıdır. Seyirci şaşırtılmalı ve filme görsel çeşitlilik kazandırılmalıdır. Yine sinema filminde yaşadığımız hayata benzer şekilde devinimlerden, kesintisizlikten emin olunmalıdır. Zamansal ve uzamsal geçişler ve sesler filmde olması gereken unsurlardır. Kamerayla birlikte kurgucunun önemi sinema filminin

⁷ 1920’ler peliküle ses eklenmediği dönemlerde sinema salonlarında görüntülere piyonunun eşlik ettiği bilinmektedir. Bu açıdan bakınca sesin veya müziğin sinema açısından önemli bulunmaktadır.

daha görsel olmasını sağlamaktadır. İyi düzenlenmiş yakın çekimler filmlerde istenen dramatik etkinin oluşturulmasını desteklemektedir. Mascelli son olarak kompozisyonun film için önemli bir yer tuttuğunu söylemektedir. Film sadece yönetmenin değil aynı zamanda filmde yer alan senaristler, kameramanlar, oyuncular ve çok sayıda zanaatkar tarafından meydana gelmektedir. Filmi biçimlendirme, geliştirme ve yeniden oluşturma gücüne sahip sanatçıların varlığı söz konusudur (Dmytryk ve Dmytryk, 2011: 265). Ayça (1989: 83), sinemanın toplumsal ve siyasal işlevleri sayesinde seyirciyle ilişki kurduğunu ve filmin yapısal kurgusu, kamera işlevleri ve oyuncularından yararlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Sinemada iyi eserler ortaya çıkarmak için yukarıda anlatılanlar bağlamında kişilerin çok boyutlu bir eğitimden geçirilmiş olması gerekmektedir. Başta teknolojiyi takip etmeleri, kültürel ve sosyal anlamda bireylerin kendilerini yetiştirmeleri ve yaşadığı toplumun özelliklerini bilmeleri gerekmektedir.

3. Amaç ve Yöntem

Çalışmada iletişim fakültelerinin öncelikle nerelerde kurulduğu ve iletişim Fakültelerinde lisans düzeyinde eğitim veren Radyo Televizyon ve Sinema bölümünde verilen sinema derslerinin niteliğinin (teorik mi yoksa uygulama ağırlıklı mı) incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma devlet üniversitelerinde kurulan iletişim fakülteleriyle sınırlandırılmış olup yöntem olarak tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinde, seçilen durum olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Olanın belirlenmesi esastır. Var olan aynen yansıtılmalıdır (Karasar, 2005: 77).

Çalışmada ÖSYM'nin hazırladığı 2015-2016 eğitim öğretim yılı üniversite yerleştirme kontenjanları kılavuzunda listelenen devlet üniversitelerinin iletişim fakültelerinde yer alan RTS bölümleri esas alınmıştır (2015-2016 yılıyla sınırlandırılmıştır). Bu belirlemeden yola çıkılarak Türkiye'deki bütün devlet üniversitelerinin internet sayfaları tek tek incelenmiş ve bu dönemde aktif olan RTS bölümlerinin derslerine fakültelerin internet sitelerinden ulaşılmıştır. Ayrıca devlet üniversitelerinin iletişim fakültelerindeki RTS bölümlerinin web sitelerinde yer alan zorunlu ve seçmeli derslerin içeriğine bakılmıştır. Makalede RTS bölümünde yer alan derslerin sinemaya ayrılan oranı ile derslerin iletişim fakülteleri arasındaki dağılımı ve fakültelerin uyguladığı müfredat da incelenmiştir. Fakültelerde verilen tüm dersler 36 ayrı grup şeklinde değerlendirilmiş ve Ek – 1'de bu dersler tek tek gösterilmiştir.

Çalışmada devlet üniversiteleri TÜİK'in belirlediği 12 bölgeye göre düzenlenmiştir. TÜİK söz konusu bölgeleri ekonomik gelişmişlik bakımına göre 12 farklı alana ayırmıştır. Bu bölümlenme yapıldıktan sonra fakültelerde verilen dersler niteliklerine göre 6 alt başlıkta toplanmıştır. Bu bölümlenmede Seçil Deren ve Umut Tuncer'in "*Halkla ilişkiler eğitimi üzerine bir eleştiri*" adlı çalışmasından yararlanılmıştır. Bölümlenme, İletişim, Yönetim, Toplum, Sanat, Radyo Televizyon ve Sinema ve diğer şeklinde düzenlenmiştir. İletişim bilimleri; halkla ilişkilere giriş, reklam yazarlığı, haber yazma ve toplama vb. derslerden oluşmuştur. Yönetim bilimi; uluslararası ilişkiler, ekonomi ve yönetim gibi dersleri görmektedir. Toplum bilimleri ise sosyoloji, psikoloji, kültürler arası iletişim gibi derslerden oluşturulmuştur. Sanat bilimleri; müzik, heykel sanatta yaratıcılık, vb. derslerden oluşurken diğer kısmını Yüksek Öğretim

Kurumu(YÖK)'ün zorunlu kıldıklarının yanı sıra bilgisayara giriş, temel bilgi teknolojileri, beden eğitimi gibi dersler oluşturmaktadır⁸.

Çalışma, devlet üniversitelerinin iletişim fakültelerinde bulunan Radyo Televizyon ve Sinema bölümünün dersleriyle sınırlı tutulmuştur. Dersler şu şekilde kategorize edilmiştir: sinema TV ortak dersleri, Radyo yayıncılığı ile alakalı ve sadece sinemayı ilgilendiren dersler.

Sinema ve televizyon olarak adlandırılan dersler bir arada incelenmiş, sinemanın teorik ve uygulama gerektiren kısmıyla ilgili dersler ise sinema teori-uygulama bağlamında incelenmiştir. TV ve sinemanın ortak alanına giriyorsa (ders adı sinema ve TV'de görsel düzenleme vb. ise) dersler, Sinema-TV ile ilgili ders toplamları bağlamında değerlendirilmiştir.

Çalışmada, söz konusu derslerin dağılımıyla birlikte üniversitelerin iletişim fakültelerindeki sinema eğitiminin bir profilinin çıkartılması hedeflenmiştir.

4. Bulgular ve Yorum

Son yıllarda kurulan üniversitelerin sayısının artmasıyla çok sayıda iletişim fakültesi kurulmuştur. Bu artışla birlikte iletişim fakültelerinde verilen lisans düzeyinde verilen derslerin farklılığı ya da benzerliği incelenmeye değer görülmüştür. Yapılan literatür taramasında iletişim fakültelerinin genellikle halkla ilişkiler ders müfredatının incelendiği ve gazetecilik bölümleriyle ilgili benzer çalışmalar bulunurken radyo televizyon ve sinema bölümüyle ilgili çalışmaların neredeyse yok denecek kadar az olduğu görülmüştür. İncelenen dersler, nicel veriler ışığında SPSS programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Tablo 1: Bölgelere göre devlet üniversitelerinde kurulan iletişim fakülteleri ve açık bölümlerde verilen bazı RTS dersleri

Üniversitelerin kurulduğu bölgeler	Devlet üniversitelerinin iletişim fakültelerinde açılan bölümleri											Fakültelerin RTS Bölümlerinde okutulan bazı dersler	
	Bölgeler	Gazetecilik.	HİT	RTS	HİT ve Reklamcılık	İletişim Bilimleri	Reklamcılık.	Görsel İletişim Tas	Medya	İlet. Tas. ve Yeni Medya	Bas. ve yay.		Yan. İlet. Tas. ve
1)İstanbul Bölgesi													
Galatasaray Üniversitesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	İletişim fakültesi adı altında ders verildiği anlaşılmakta, ama bir bölüm ismi geçmemektedir.
İstanbul Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sinema, Canlandırma film, Sinematograf, Film Ç.
Marmara Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	TV Location Shooting, TV de Görsel Tasarım, Sinema Kuramları
2)Batı Marmara													
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	-	-	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Kurgu I-II, Video Yapım Teknik. , Film Eleştirisi Sinema ve Türler, Işık ve Aydınlatma Teknikleri
3)Ege Bölgesi													

⁸Bkz Seçil Deren Van het Hof ve M. Umut Tuncer, "Halkla ilişkiler eğitimi üzerine bir eleştiri" *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Özel Sayısı* 15 (2012): 133-144.

Ege Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Spikerlik ve sunuculuk teknik eğitimi, Film yapım temel kavramları, Türk sineması, Film yapıcılığı (film yapımının mı)
A.Menderes Üniversitesi	-	-	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	RTS'de Temel Kavramlar
Pamukkale Üniversitesi	-	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Uşak Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	--	Var	-	-	-	Film Eleştirisi Anal, Senaryo Yaz., Dünya Sinema Tarihi
4)Doğu Marmara													
Kocaeli Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	Var	Var	-	-	-	-	-	Radyo Ve Televizyonda Metin Yazarlığı Türk Sineması, Televizyonun Teknik Temelleri
A. İzzet Baysal Üniversitesi	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Anadolu Üniversitesi	-	-	Var	Var	-	-	-	-	-	Var	Var	-	Film tek. Temeli, Görüntü estetiği, Belgesel Sinema
Sakarya Üniversitesi	Var	Var	-	-	-	-	-	Var	-	-	-	Var	
5)Batı Anadolu													
Ankara Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sinemaya Giriş, Kamera ve Işık Tek., Radyo Yapım Yönetim, Senaryo Yazar, TV Prog. Uygulama
Gazi Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sinematografi ve Sergileme, Radyo Program Yapımı, Sinema Tarihi, Film Eleştirisi
Selçuk Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	Var	-	-	-	-	-	-	Radyo Programcılığı, TV Yapıcılığı, Belgesel Sinema, Kısa Film
6)Akdeniz Bölgesi													
Akdeniz Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sinemaya Giriş, Kamera ve Işık Teknikleri, Radyo Yapım Yönetim, Senaryo Yaz., TV Program, Uygulama
Çukurova Üniversitesi	-	-	Var	-	Var	-	-	-	-	-	-	-	Radyo, Televizyon ve Sinemanın Temel Kavramları, Radyo, Televizyon ve Sinema
Mersin ün.	Var	-	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ses tasarım, Prodüksiyon, Sinemanın Dili
S. Demirel Üniversitesi	-	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
7)Orta Anadolu Bölgesi													
Cumhuriyet Üniversitesi	-	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Erciyes Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sinema Dramaturjisi, RTS'de Yapım Süreçleri, RTS'de Yapım Süreçleri, Göstergebilim
Niğde Üniversitesi	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8)Batı Karadeniz Bölgesi													
Kastamonu Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sinema Canlandırma, Sinematografi

19 Mayıs Üniversitesi	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9)Doğu Karadeniz Bölgesi													
Giresun Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Dünya Sin. Tar. Kurgu Tek. Fotoğraf Çekim Teknikleri
Gümüşhane Üniversitesi	-	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
KTÜ	-	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
10)Kuzey Anadolu Bölgesi													
Atatürk Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Film Türleri, Film Yapımı I-II, Çağdaş Dünya Sineması, Senaryo Yazarlığı, Işık, Ses, Makyaj
11)Ortadoğu Anadolu													
Fırat Üniversitesi	Var	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Radyoda Program Yapımı, Film Kuramları, Kısa Film, Drama, film Müziği
İnönü Üniversitesi	-	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
12)Güneydoğu Anadolu													
Gaziantep Üniversitesi	Var	Var	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Tablo1'e göre TÜİK'in ekonomik açıdan belirlediği 12 bölgede kurulan üniversitelerin iletişim fakültelerinin dağılımı şu şekildedir: 3 fakülte birinci bölge olan İstanbul Bölgesinde (Galatasaray, İstanbul ve Marmara Üniversiteleri) bulunmaktadır. Galatasaray Üniversitesinde iletişim fakültesinin bulunduğunu ama fakültede bölüm olmadığı söylenebilir. Batı Marmara Bölgesinde tek bir üniversitede (Çanakkale 18 Mart Üniversitesi) iletişim fakültesi yer almaktadır. Üçüncü bölge olan Ege Bölgesinde dört iletişim fakültesi (Ege, Adnan Menderes, Pamukkale ve Uşak Üniversiteleri) eğitimi vermekte, dördüncü bölge olan, Doğu Marmara Bölgesinde dört iletişim fakültesi (Anadolu, Abant İzzet Baysal, Kocaeli ve Sakarya Üniversitesi) bulunmaktadır. 5. bölge olan Batı Anadolu Bölgesinde üç iletişim fakültesi (Ankara, Gazi ve Selçuk Üniversitesi), 6. bölge olan Akdeniz Bölgesinde dört üniversitenin iletişim fakültesi (Akdeniz, Çukurova, Mersin ve Süleyman Demirel Üniversitesi) bulunmaktadır. Orta Anadolu Bölgesi olan 7. bölgede üç üniversite de (Cumhuriyet, Erciyes ve Niğde Üniversitesi) iletişim fakültesi bulunmaktadır. Türkiye'de coğrafi olarak ayrılan Karadeniz Bölgesinde yer alan ve 8. bölge olan Batı Karadeniz bölgesinde iki iletişim fakültesi (19 Mayıs, Kastamonu Üniversitesi) kurulmuştur. 9. bölge olan Doğu Karadeniz Bölgesi'nde üç üniversitede (Giresun, Gümüşhane ve Karadeniz Teknik Üniversitesi) iletişim fakültesi bulunmaktadır. Kuzey Anadolu Bölgesi olarak adlandırılan 10. Bölgede bir fakülte (Atatürk Üniversitesi), 11. bölge olan Ortadoğu Anadolu'da (Fırat ve İnönü Üniversitesi) ve 12. bölge olan Güneydoğu Anadolu bölgesinde bir üniversitede (Gaziantep Üniversitesi) iletişim fakültesi bulunmaktadır.

Bünyesinde iletişim fakültesi olan 31 devlet üniversitesinde, 2016 yılı baz alındığında 75 aktif bölüm bulunmaktadır. Tablo 1 2008'de kurulan üniversitelerden (Giresun, Gümüşhane ve Kastamonu Üniversiteleri) oluşmaktadır. Konunun amacı gözetilerek iletişim fakültesi olan üniversitelerin bölümlerinin durumu incelenmiştir.

Tablo 2: 2016 yılında devlet üniversitelerinin iletişim fakültesinde kurulan bölümlerin sayısal ve oransal analizi

Var Olan İletişim Bölümleri	Bölüm Sayısı	Yüzdellik
Gazetecilik	20	26,7
HİT	24	32,0
RTS	20	26,7
HİT ve Reklamcılık	2	2,7
İletişim Bilimleri	1	1,3
Reklamcılık	2	2,7
İletişim ve Medya	1	1,3
Yeni Medya	1	1,3
İletişim Tasarımı ve Medya	1	1,3
Görsel İletişim Tasarımı	1	1,3
Basın ve Yayın	1	1,3
İletişim Tasarımı ve Yönetimi	1	1,3
Toplam	75	100,0

Tablo 2’de devlet üniversitelerinin iletişim fakültelerinde kurulan bölümler sunulmuştur. Tablo 2’ye göre Türkiye’de eğitim veren 31 devlet üniversitesinde iletişim fakültelerinin varlığından söz edilebilir. Eski ve yeni kurulan üniversiteler olmak üzere bunların 24’ü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü oluşturmaktadır. Gazetecilik Bölümü ve RTS Bölümlerinin toplamı 20’dir. İki fakültede Halkla İlişkiler ve Reklamcılık bölümü bulunmaktadır. İletişim Tasarımı ve Medya, Basın Yayın, İletişim Tasarımı ve Yönetimi, Görsel İletişim Tasarımı İletişim ve Medya ve Yeni Medya bölümlerinin eğitimi birer fakültede bulunmaktadır. Galatasaray Üniversitesi İletişim fakültesinde bölüm ismi bulunmadığı (ÖSYM’nin 2015 yerleştirme kontenjanında Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesinde herhangi bir bölüm aktif gözükmemekte ve sadece iletişim fakültesi yazılmaktadır) anlaşılmaktadır.

Tablo 3: Devlet üniversitelerinin iletişim fakültelerinde verilen eğitim türünün sayısal dökümü ve oranı

Eski ve Yeni Kurulan Üniversitelerde Öğrenim Türü	Sayısı	Yüzdellik Oranı
Yeni kurulan üniversitelerdeki 1.öğrenim	3	10,7
Yeni kurulan üniversitelerdeki 2.öğrenim	2	7,1
Daha önce kurulmuş üniversitelerdeki 1.öğrenim	15	53,6
Daha önce kurulmuş Üniversitelerdeki 2.öğrenim	7	25,0
Uzaktan Eğitim	1	3,6
Toplam	28	100,0

Tablo 3’te devlet üniversitelerinin iletişim fakültelerinde verilen eğitim türü gösterilmektedir. Tablo 3’ten anlaşılacağı gibi farklı üniversitelerde Radyo Televizyon ve Sinema bölümlerinin toplamda 28 bölümü bulunmaktadır. Tabloya göre Türkiye’de kurulan Fakültelerde I. ve II. öğrenimlerin bulunduğu ifade edilebilir. Tabloda yeni kurulan üniversitelerde üç I. öğrenim ve iki de II. öğrenim dersleri verilirken, eski üniversitelerde 15 I. Öğrenim ve 7 de II. Öğrenim bulunmaktadır.

Tablo 4: Devlet üniversitelerinin iletişim fakültelerine göre derslerin sayısal ve oransal dağılımı

Alana Göre Derslerin Dağılımı	Ders sayısı	Ders yüzdesi
İletişim Bilimlerine yönelik dersler	361	31
Yönetim Bilimlerine yönelik dersler	67	5,8
Toplum Bilimleri	90	7,7
Sanat Ağırlıklı dersler	35	3,0
RTS yönelik dersler	466	40
Diğer	146	12,5
Toplam	1167	100,0

Tablo 4’te görüldüğü gibi iletişim fakültelerinin Radyo Televizyon ve Sinema bölümlerinde okutulan derslerinin içerikleri incelendiğinde RTS’e bölümüyle ilgili verilen derslerin, bütün dersler içindeki oranı %40’tır. İletişim Bilimleri ile ilgili derslerin sayısı toplamda 361 olup tüm derslerin yüzde 31’ini oluşturmaktadır. Yönetim Bilimleri ile ilgili derslerin sayısıysa 67 ve toplamdaki yüzdesi 5,8’e ulaşmaktadır. Yine Toplum Bilimleri adı altında toplanan derslerin sayısı 90 ve yüzdesi 7,7 oluşturmaktadır. Derslerin yüzde 12,5’ini oluşturan diğer derslerin sayısı ise 146’dır.

Tablo 5: İletişim fakültelerinin RTS bölümüyle ilgili okutulan derslerin sayısal ve oransal dağılımı

Derslerin alana göre dağılımı	Ders Sayısı	Derslerin Yüzdeliği
Radyo	30	6,3
Sinema	195	41,1
Televizyon	74	15,6
Sinema Televizyon	150	31,6
Radyo TV Sinema	11	2,3
Radyo Televizyon	14	3,0
Toplam	474	100,0

İletişim fakültelerinin internet sayfalarında incelenen RTS derslerinin 474 farklı ders isimleriyle müfredatta yer aldığı görülmektedir. Dersler kendi aralarında bölümlendirildiğinde Tablo 5’e göre verilen ders dağılımı şu şekildedir: Radyo eğitime yönelik verilen derslerin toplamı 30, sinema eğitime yönelik olarak verilen derslerin toplamı 195, televizyon eğitimiyle ilgili 74 ders verilirken sinema-televizyonu kapsayan derslerin toplamı ise 150’dir. Radyo Televizyon ve Sinemayla ilgili 11, Radyo Televizyon ile ilgili 14 ders bulunmaktadır. Tablo 5’ten anlaşılacağı gibi radyo alanıyla ilgili toplamdaki ders sayılarının az olduğu görülmektedir. Ayrıca doğrudan radyo ve televizyonla ilgili verilen derslerin de bütün dersler içinde az yer kapladığı görülmektedir. Tablo 6’da sinema derslerinin teori ve uygulama olarak sayıları sunulmuştur.

Tablo 6: Sinema derslerinde teori –uygulama açısından sayısal ve oransal dökümü

Derslerin teorik ve uygulama şekli	Derslerin bölümlere göre sayısı	Derslerin Yüzde oranı
Sinema teori	124	53
Sinema TV	110	47
Toplam	234	100,0

Sinema ve televizyon bölümüyle ilgili dersler, ayrı kategoriye ayrıldığında bölümle ilgili dersler teorik ve pratik olarak iki şekilde oluşmaktadır. Yani sinemaya yönelik ve televizyona yönelik olanlar biçimde değerlendirilmiştir. Tablo 6’da sinema-teori ile ilgili toplam 124 dersin,

sinema ve TV ile ilgili uygulamalı 110 dersin bulunduğu anlaşılmaktadır. Sinema'nın teorik alanıyla ilgili verilen dersler yüzde 53 iken, sinema TV'nin uygulama alanıyla ilgili kısmı yüzde 47'dir. Sinemanın teorik kısmı ve sinema TV uygulamalarının toplam ders sayısı 189'dur. Çalışmanın sonunda verilen ek 1'de derslerin içerikleri geniş bir şekilde sunulmuştur. Ders isimlerinin ve gruplamanın yapıldığı ek 1'de derslerle ilgili nelerin ele alındığı ve ağırlık verilen alanlar okuyucuya fikir vermektedir.

Yapılan çalışmada Radyo Televizyon ve Sinema bölümlerinde, genel dersler içinde sinema alanına ayrılan derslerin niceliksel olarak az olduğu gözlenmiştir. Sinemaya ve sinemayla ilgili derslerin artırılması değerlendirilmelidir. Bu bağlamda yeni teknolojilerin derslerde uygulanmadıkları ortaya çıkmaktadır öyleki animasyon adı altında tek bir derse rastlanmıştır. Söz konusu bölgeler arasında da iletişim fakültelerinin dağılımında bir dengenin olmadığı anlaşılmaktadır.

Sonuç

ÖSYM'nin tercih kılavuzuna göre toplam 31 devlet üniversitesinde iletişim fakültesi farklı bölümlerle eğitim vermektedir. TÜİK'in ekonomik gelişmişlik bakımına göre sınıflandırdığı bölgelerde kurulan iletişim fakültelerinin sayısında farklılıklar bulunmaktadır. 12 bölgenin tümünde iletişim fakültesinin kurulduğunu söyleyebiliriz. Bu fakültelerin bölgesel olarak Akdeniz, Ege ve Doğu Karadeniz, Marmara ve İstanbul bölgelerinde yoğunlaştığını görmekteyiz. Buna karşı en az iletişim fakültesinin bulunduğu bölgenin Güneydoğu Anadolu Bölgesi olduğu anlaşılmaktadır.

Verilere bakıldığında RTS bölümü diğer bölümlere göre sayısal olarak öne çıkmaktadır. Yaklaşık 20 fakültede bölümün kurulduğu görülmektedir. Bölümde en çok iletişim bilimleri ile ilgili dersler (iletişim bilimleri, eleştirel kuramlar gibi dersler) bulunmaktadır. Sinemayla ilgili toplam ders sayısı ile genel derslerin 3'te birini oluşturmaktadır. Yine sinemanın teorik kısmıyla ilgili dersler verilen derslerin 5'te birini oluşturmaktadır. Devlet üniversitelerine bağlı fakültelerde sinema bölümünün yeni iletişim teknolojileriyle uyumlu hale getirilmesi düşünülmelidir. RTS içinde üç ayrı (radyo, televizyon ve sinema) ilgi alanını içinde barındırmaktadır.

Üniversiteler genelinde bazı iletişim fakültelerinde sadece tek bölümün aktif olduğu görülmektedir (örneğin bazı fakültelerde gazetecilik veya halkla ilişkiler bölümü öğrenci alırken diğer bölümler öğrenci almamaktadır). Aktif olmayan bölümler teknik gelişmenin yetersizliğine ve bölüm açabilecek akademisyenin olmamasına bağlanabilir.⁹ Oya Tokgöz'ün 10 yıl önce öne sürdüğü akademisyen yetersizliğinin bugün için de bir sorun olduğu ortadadır.

12 bölge içinde radyo televizyon ve sinema bölümünün aktif olmayan tek bölgenin Güneydoğu Bölgesi olduğu tablo 1'de görülmektedir. Çalışmada Toplum, Yönetim, Sanat ve İletişim Bilimleri alanında, verilen derslerin Radyo televizyon ve sinema ile ilgili derslerden fazla olduğu gözlenmiştir. Üç alanda derslerin en az bulunduğu alanın radyo dersleri olduğu veriler ışığında dile getirilebilir. İletişim fakültelerinin daha çok I. Öğretime ağırlık verdikleri II. Öğretimin sayısının az olduğu çalışmada gözlemlenmiştir. Sinemayla ilgili derslerin

⁹ Yeni bir bölümün fakültelerde eğitime başlaması için Yüksek Öğretim Kurulu en az üç Doktor Öğretim Üyesi kadrosunu şart koşmaktadır.

sayısının tüm derslerin ancak beşte birini oluşturduğu göz önüne alındığında sinemayla ilgili derslere daha fazla yoğunluk verilmesi gerektiği başka bir veri olarak değerlendirilebilir.

Sinema alanında yeni teknolojilere uyumlu derslerin verilmesi ve öğrencilerin bu teknolojiyle yetiştirilmesi düşünülmelidir. Ayrıca devlet üniversitelerinin iletişim fakültelerinde ayrı bir isim altında sinema bölümünün olmadığı, bölüm sinema radyo ve televizyonla anıldığı anlaşılmaktadır. İletişim fakültelerinde bulunan akademik camia, devlet üniversitelerinde bölüm olarak, sinema adı altında ayrı bir bölümün açılıp açılmamasını tartışmalıdır. Sinema bölümünün açılması sinema eğitimi açısından önemli bir gelişim göstereceği eğitimciler ve iletişim fakülteleri yöneticileri tarafından değerlendirilmelidir. Öyleki reklamcılık, gazetecilik gibi özel uzmanlık gerektiren alanlarda eğitim bulunurken sinema sanatıyla ilgili derslerde bu düşünülmelidir.

Özellikle son dönem dünya sinemasındaki teknolojik gelişmeleri düşündüğümüzde dünya sinemasıyla rekabet edebilirlik ve uzun soluklu bir sinemanın varlığından söz edebilmek için sinema eğitime ve yatırıma daha fazla önem gösterilmelidir. Sinema sadece televizyonla veya radyoyla ilgili bir alan gibi düşünülmemelidir. Örneğin senaryoda ve kameramanlıkta uzmanlaşmak isteyen bir öğrencinin Radyo Yayıncılığı ve TV’de haber gibi dersinin öğrenciye ne katacağı fakültelerde bulunan eğitim eyleyicileri tarafından tartışılmalıdır.

Sonuç olarak, gerek radyo-televizyon gerek sinema ile ilgili eğitimini tamamlayan iletişimciler, görevlerinin gereği olarak teknik yönden eksiklerini tamamlamalıdır. İletişim fakültelerinde sinemayla ilgili derslerin çeşitliliğinin artırılması ve bu çeşitlilikten elde edilen bilgilerin sinema sektöründe kullanılması gerekmektedir. Eksikliklerin giderileceği yerler kuşkusuz eğitimin verildiği mekânlardır. Fakülteler sinema sektöründe çalışmayı amaçlayan öğrenciler için sinemanın birçok yönünü öne çıkarmalıdır.

Kaynakça

- Adanır, Oğuz (2013). *Sinemada Anlam ve Anlatım*, 2. Baskı, İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Altınsoy Selcen (2011). Yeni Devlet Üniversitelerinin Gelişimi: Sorunlar ve Politika Önerileri, *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1-2.
- Altun, Abdülrezak (2005). Yerel Medya Çalışanlarının Eğitim İhtiyacı ve Yerel Medya Enstitüsü, *İletişim Araştırmaları Dergisi*, 3, 1/2: 75-104.
- Arık, Bilal ve Bayram, Fatih (2011). İletişim Eğitimi ve İletişim Akademisyenleri: Verilerin Işığında Genel Bir Değerlendirilme, *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Özel Sayısı*, 15, 81-98.
- Arslan, Hicabi (2015). Bologna Sürecinde İletişim Fakülteleri–Adnan Menderes Üniversitesi Özelinde Bir Değerlendirme, *Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 35-56.
- Atabek, Gülseren Şerdur ve Atabek, Ümit (2014). İletişim Eğitiminde Farklı Perspektifler: Öğrenciler, Akademisyenler ve Meslek Mensuplarının İletişim Eğitimi Hakkındaki Tutumları, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, sayı: 38, 148-163.
- Ayça, Engin (1989). “Anonim Sinemadan Kişisel Sinemaya”, *Gösteri Dergisi*, Sayı: 98, 83.

- Canpolat, Nesrin (2013). Türkiye’de Halkla İlişkiler Eğitimi: Halkla İlişkiler Ders Programının Değerlendirilmesini Yönelik Bir Araştırma, *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi e-gifder*, cilt: 2, sayı: 2, 139-163.
- Çelik, Mustafa Ufuk (2012). Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü Özelinde İletişim Fakültelerindeki Eğitime İlişkin Bir İnceleme, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (H. U. Journal of Education), Özel Sayı 1, 60-65.
- Güz, Nurettin; Yanık, Hayrullah; Yeğen, Ceren (2017) İletişim Fakülteleri Eğitim Sistemine Yönelik Yeni Bir Yaklaşım, *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3.5, 1546-1560.
- Dağtaş, Erdal (2011). Üniversite Sanayi İşbirliği Perspektifinden Türkiye’deki İletişim Eğitimine İlişkin Bir Değerlendirme, *Akdeniz İletişim*, 15: 32-48.
- Dmytryk Edward ve Dmytryk Jean Porter (2011). *Sinemada Yönetmenlik, Oyunculuk, Kurgu*, 3. Baskı, İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Gönenç, Ö. (2006). “Medyanın Sorunları”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 24. Sayı, 35-43.
- Hunt, Robert Edgar (2012). *Kurmaca Yönetmenliği*, Çev. Defne Kırmızı, İstanbul: Literatür Kitabevi.
- Karasar, Niyazi (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, 15. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kıraç, Rıza (2012). *Sinemanın ABC’si*, İstanbul: Say Yayınları.
- Kurosawa, Akira (1994). *Kurbağa Yağı Satıcısı*, İstanbul: Afa Yayıncılık.
- Lotman, M. Yuriy (1999). *Sinema Estetiğinin Sorunları*, Çev. Oğuz Özügül, 2. Baskı, Ankara: Öteki Ajans.
- Mascelli, Joseph V. (2007). *Sinemanın 5 Temel Ögesi*, 2. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.
- Monaco, James (2000). *Bir Film Nasıl Okunur?*, 3. Baskı, İstanbul: Oğlak Yayınları.
- Öztürk, Serdar (2012). İletişim Eğitiminin Hedefi: Yeni Bir Entelektüel Yaratmak, *Akdeniz İletişim*, 145.
- Şeker, M. ve Şeker, T. (2011). İletişim Eğitiminde Temel Sorunlar ve Açmazlar, *Akdeniz İletişim Dergisi*, 15, 99-118.
- Tokgöz, Oya (2006) Türkiye’de İletişim Araştırmalarında İletişim Eğitiminin Rolü ve Önemi, *Küresel İletişim Dergisi*, 1-16.
- Uzun, Ruhdan (2007). İstihdam Sorunu Bağlamında Türkiye’de İletişim Eğitimi ve Öğrenci Yerleştirme, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı: 25, Yaz-Güz, 117-134.
- Varol, Asaf ve Alemdar, Korkmaz (2007). İletişim Fakültelerine Öğrenci Yerleştirmede Karşılaşılan Çelişkiler ve Çözüm Önerileri, *İletişim, Kuram ve Araştırma Dergisi*, Sayı 24, Kış-Bahar, 1-12.

İnternet Kaynakları

<https://www.dunya.com/kose-yazisi/universite-bitirmis-her-uc-gencten-biri-issiz/378573>.

Erişim Tarihi: 08.10.2017

EK -1

Grup Verilen Dersler

1. 1, 3d modelleme ve animasyon.
2. 1, Film Endüstrisi Dağıtım.
3. 2, Bağımsız Sinema, Üçüncü Sinema.
4. 2, Yerel Medya, Yayıncılığa Giriş.
5. 4, Reklam film uygulamaları, reklam fotoğrafçılığı, Reklam Tanıtım Filmi Yapımı.
6. 4, Sinema-TV’de görüntü düzenleme, Sinema-TV’de çekim yapım teknikleri, STV’de görsel tasarım, Film and TV Editing.
7. 4, Spikerlik ve Sunuculuk Teknik Eğitimi, Sunuculuk ve Spikerlik, Sunum ve Seslendirme.
8. 5, Grafik Animasyon, Grafik Tasarımı I, Multimedya tasarımı ve animasyon, Multimedya ve Video Uygulamaları.
9. 5, Stüdyo Uygulamaları, Stüdyo uygulamaları (kamera-ışık-ses), film ve televizyon için aydınlatma ve seslendirme teknolojileri ve teknikleri, Bilgisayar uygulamaları -film ve televizyon için aydınlatma ve seslendirme teknolojileri ve teknikleri.
10. 5, Oyuncu Yönetimi, Oyunculuk Bilgisi ve Beden Dil, Sanat Yönetmenliği, Sinema-TV’de Oyunculuk Yönetimi, Televizyon ve Sinemada Yönetmenlik.
11. 5, Video Yapım, Video Klip, Video Yapım Tekniği, Video Sanatı.
12. 6, Görüntülü Haber Uygulamaları, Görüntü Yönetmenliği, Film Yönetim Tekniklerine Giriş, Film Yönetmenliği.
13. 6, Sinema TV Sosyolojisi, Sinema TV’ye Giriş, Sinema ve Televizyonda Etik, Sinema ve TV’de Yapım-Yönetim, Sinema-Televizyona Giriş.
14. 7, Radyoda Anons ve Söyleşi Teknikleri, Radyoda Dramatik Yapımlar, Radyoda Program, Radyoda Program Yapımı, Radyoda Yapım ve Yönetim.
15. 7, Film Kuramları.
16. 9, Göstergebilim, Göstergebilimsel Çözümleme.
17. 10, Işık ve aydınlatma teknikleri, Işık, Ses, Makyaj, Dekor, Işıklandırma Teknikleri, İleri Kamera Teknikleri, Kamera ve aydınlatma, Kamera Kullanım Teknikleri.
18. 10, Drama, Dramaturji, Dramatik Anlatım, Sinemada Dramaturji, Yaratıcı Drama.
19. 10, Sinematografi, Sinema ve Sergileme.
20. 11, Görsel Düzenleme ve Yapı, Görüntünün temel ilkeleri, Görsel efekt uygulamaları, Görsel İletişim Tasarımı, Görüntünün teknik temelleri, Çekim Teknikler.
21. 11, Sinemada Türler, Popüler Sinema, Popüler Sinema ve Türler, Film Kültürü, Film Genres, Film Türleri, Feminist Sinema.
22. 12, film çözümlenmeleri, Film Çözümlenmeleri ve Eleştirisi, Film Eleştiri Analizi, Film Eleştirisi.
23. 12, Film Müziği, Müzik, Müzik Kültür, Ses Tasarımı, Medya ve Müzik Kültürü, Ses ve Görüntüde Temel Kavramlar, Radyo Televizyon Sinemada Ses Müzik Ve Efekt Uygulamaları, Radyo Televizyon Sinemada Ses Müzik ve Efekt Uygulamaları.
24. 13, Kısa film, Kısa Film Ve Belgesel Yapım Projesi, Kısa Film Yapımı, Canlandırma film, Kurmaca film yöntem ve teknikleri.

25. 17, Çağdaş Türk Sineması, Türk Sineması, Türk Sinema Tarihi.
26. 20, Film Yapım Teknikleri, Film Yapım Yönetim, Film Yapmanın Temel Kavramları, Film Yapımcılığı, Yapım Ve Yönetim, Stop Motion Film Yapım Teknikleri, Kurmaca Film Yöntem ve Teknikleri, Prodüksiyon, Sayısal Video.
27. 21, Senaryo, Senaryo Teknikleri, Senaryo Uygulama ve Dramaturji, Senaryo Yazım Teknikleri, Senaryo Uygulamaları, Senaryo Yazımı, Kısa Film Senaryo Yazımı, Sinema Senaryosu.
28. 23, Dünya Sinema Tarihi, Çağdaş Sinema, Çağdaş Dünya Sineması, Sinema Tarihi.
29. 25, Dijital Kurgu, Kurgu, Kurgu Kuram ve İlkeleri, Kurgu Uygulamaları, Kurgu Tasarımı, Kurgu Teknikleri, Video Kurgu Tekniği, Dijital Görüntü İşleme Teknikleri, Efekt Tasarımı.
30. 26, Fotoğraf Çekim Teknikleri, Fotoğrafçılık, Karanlık Oda Teknikleri, Fotoğrafçılık Uygulamaları, Fotoğraf Alan Uygulamaları Ve Teknikleri, Stüdyo Fotoğraf Çekim Teknikleri, haber fotoğrafçılığı, uygulamalı fotoğrafçılık, Sayısal Fotoğrafçılık ve Tasarım.
31. 26, Radyo Prog. Yap. Yön. Tek. Radyo program uygulamaları, Radyo program yapımı, Radyo Programcılığı, Radyo teknikleri, Radyo Uygulamaları, Radyo Yapım Yönetim, Radyo Yayıncılığı, Radyo'da Yapım Yönetim, radyoculuk ve radyo program uygulamaları, Sayısal Radyo Yayıncılığı, İnternet radyoculuğu.
32. 28, Belgesel sinema, belgesel yapımı, belgesel film yapımı, belgesel sinemada çağdaş yaklaşımlar, Documentary Film Production.
33. 29, Sinema, Sinema akımları, Sinema dili, Sinema Endüstrisi, Sinema Estetiği, Sinema Kuramları, Sinema Türleri ve Akımlar, Sinema ve edebiyat, Sinema ve Politika, Sinema ve Sanatlar Sinema ve türler, Sinemada Edebiyat Uyarlamaları, sinemada felsefe, Sinemada Moda ve Kostüm Tasarımı, Sinemada yapımcılık, Sinemanın Teknik Temelleri, Sinemanın Ekonomi Politikası, Sinemaya Giriş, Sanat akımları ve sinema, Sanat akımları ve sinema, Anlatı Türleri, Çağdaş Sanat Akımları, Edebiyat ve sinema.
34. 30, History of Radio and Television, Radyo Televizyon Temel Teknolojileri, Radyo TV Haber ve Metin Yazma Tekniği, Radyo TV Haberciliği.
35. 30, Radyo Sinema Televizyona Giriş, Radyo Televizyon ve Sinemada Temel Kavramlar, Radyo, Televizyon ve Sinema, Radyo, Televizyon ve Sinemanın Temel Kavramları, Radyo-televizyon ve sinemaya giriş, radyo-TV-sinema, RTS'de Yapım Süreçleri, Radyo TV İşletmeciliği, Radyo TV Program Türleri, Radyo TV Reklamcılığı, Radyo TV Temel Teknolojileri, Radyo TV'de Haber Program Yapımı, Fundamentals of Radio and Television, Radyo TV'de Program Yapımcılığı, Radyo TV'de Sektörel Uygulamalar, Radyo ve Televizyon Haberciliği, Radyo ve televizyon tarihi, Radyo ve Televizyona Giriş, Radyo Ve Televizyonda Metin Yazarlığı, Radyo ve TV De Haber Editörlüğü, Radyo TV de Program Türleri, Radyo-televizyon tekniği, Radyo-TV, Radyo-TV Reklam Yapımı, Rd-TV'nin teknik temelleri, RTV Yayıncılığında Etik, RTV'de Yeni Teknolojiler, Profesyonel Radyo, Televizyon ve Sinema, Karşılaştırmalı Radyo TV Yayın Sistemleri, Etkileşimli medya.
36. 38, Televizyon Eleştirisi, Televizyon Gazeteciliği Uygulamalı, Televizyon İşletmeciliği Ve Yayın Planlama, Televizyon Programcılığı, Televizyon Reklamcılığı, Televizyon Uygulamaları, Televizyon ve Kültür, Televizyon Yayın. Kul. Bilg. Prog.,Televizyon Yayıncılığı Denetleme Sistemleri, Televizyon Yönetmenliği, Televizyonda Grafik Uygulamaları, Televizyonda Reklam Yapımı, Televizyonda Yapım Ve Uygulamalara Giriş, Televizyonun Teknik Temelleri, Temel Görüntü Tekniklerine Giriş, TV Film Yapım Yönetim, TV Haber Programı Yapımı, TV Haberciliğinde Görüntü ve Kurgu, TV İşletmeciliği ve Yayın Planlama, TV Program Teknikleri ve Tasarımı, TV Program Türleri, TV Program Uygulamaları, TV Programcılığı, TV Reklamcılığı, TV Spikerliği, TV Yapım ve Yönetim, TV Yapımcılığı, TV De Görsel Tasarım, TV Location Shooting, TV Stüdyosunda Yapım, TV'de Program Yapımı, TV'de Görsel Tasarım, TV'de Program Türleri, TV'de Ses ve Müzik. TV'de Yapım Ve Yönetim, TV'de Yapım Yönetim, Canlı Yayın Uygulamaları, Dijital Televizyon Yayıncılığı.